

Wychowawczy aspekt posłuszeństwa Duchowi Świętemu

Kontekst sakramentu bierzmowania

Ks. dr hab. Henryk Szmulewicz – PAT KRAKÓW

Ks. Henryk Szmulewicz - kapłan diecezji tarnowskiej, doktor habilitowany teologii w zakresie teologii dogmatycznej, profesor nadzwyczajny PAT. Kierownik katedry teologii fundamentalnej i ekumenizmu w Wydziale Teologicznym Sekcja w Tarnowie, PAT Kraków. Wiceprzewodniczący Polskiego Towarzystwa Teologicznego działającego w ramach wspomnianego Wydziału. Autor m.in. *Chrystocentryzm eschatologii. Analiza polskich publikacji teologicznych po ukazaniu się „Katechizmu Kościoła Katolickiego” (1992-2002) w kontekście postulatów eschatologii chrystocentrycznej* A. Nossola, Biblos, Tarnów 2003; *Piektło jako ostateczne odrzucenia Boga*. Oficyna Wydawnicza „Witek-druk”, Tarnów-Pasierbiec 2001; *Jak teologia łączy się z duszpasterstwem? Przykłady i wnioski*, Biblos, Tarnów 2003; *Po tamtej stronie życia. Zarys eschatologii*, Biblos, Tarnów 2003; *Z miłości i z nicości. Zarys teologii stworzenia*, Biblos, Tarnów 2007; *Co to są „struktury zła”? Biblos, Tarnów 2008; Boża Opatrzność jako tajemnica miłości*, Biblos, Tarnów 2008.

16 października 2003 r. Sługa Boży Jan Paweł II ogłosił List apostolski *Rosarium Mariae*, na rozpoczęcie Roku Różańca. Ojciec Święty dołączył wówczas do znanych już piętnastu tajemnic różańcowych, jeszcze pięć: *Chrzest w Jordanie, wesele w Kanie Galilejskiej, głoszenie królestwa Bożego i wezwanie do nawrócenia, przemienienie na górze Tabor oraz ustanowienie Eucharystii*. Można powiedzieć, że ogłoszenie nowych tajemnic różańcowych – tajemnic światła – nie tylko przyczyniło się do wzrostu zainteresowania różańcem od strony teologiczno-liturgicznej, ale zostało przyjęte z wielką nadzieją m.in. w kręgach wychowawczo-katechetycznych

Zasadniczym nurtem analiz zawartych w niniejszym artykule jest następująca myśl: W obliczu współczesnych zagrożeń dla prawidłowego kształtowania chrześcijańskich postaw młodzieży przystępującej do sakramentu bierzmowania, ich katecheci nie są w sytuacji beznadziejnej. Drogą bowiem do integralnego rozwoju osoby ludzkiej jest zawsze postawa posłuszeństwa Duchowi Świętemu. O tej drodze przypominają m.in. autorzy rozważań różańcowych, ukazując Maryję i Apostołów jako przykład doskonałego posłuszeństwa wobec Ducha

Świętego.

Duch Święty to Duch Mądrości. To On dokonuje nadprzyrodzonego dzieła uświęcenia człowieka w jego drodze do życia wiecznego. Dlatego teksty rozważań różańcowych, które poddamy analizie, są swego rodzaju katechezą, pouczeniem i orędziem nadziei. Potwierdzają prawdę o konieczności kierowania się w życiu chrześcijańskim zasadą posłuszeństwa wobec Ducha Świętego na wzór Maryi i Apostołów. Także chrześcijańskie wychowanie bez tego posłuszeństwa pozostanie nieskuteczne i bezowocne.

Jedną z prawd, którą podejmują autorzy rozważań różańcowych jest właśnie droga posłuszeństwa wobec Ducha Świętego. Czynią to najczęściej w kontekście trzeciej tajemnicy części chwalebnej: „Zesłanie Ducha Świętego”. Szczególnie w świetle tej tajemnicy ukazuje się wyjątkowa rola Maryi jako Matki i wychowawczyni uczniów Chrystusowych. Podjęta w niniejszym studium analiza wybranych dwudziestu fragmentów rozważań różańcowych, odnoszących się do tajemnicy „Zesłania Ducha Świętego”, będzie próbą zaakcentowania roli posłuszeństwa Duchowi Świętemu w wybranych aspektach wychowania młodzieży w kontekście sakramentu bierzmowania.

I. POGŁĘBIAJĄC OSOBISTĄ WIĘZ Z JEZUSEM 1. NAWRÓCENIE

Boży ogień ogarnął ziemię. Jego płomień unosi się nad Apostołami. Boży wicher napęłnił okrąg ziemi. Ogień i wicher. Siła i moc. To Chrystus zesłał Ducha Świętego i odnowił oblicze ziemi. I dziś potrzeba światu Bożych mocy. Ale, by je otrzymać, trzeba poddać się działaniu Bożego wicheru, rozpalic Bożym ogniem, przełamać barierę strachu, wyjść poza drzwi bezpiecznego na pozór wieczernika, którym może być utarty styl myślenia, sposób życia, wygodnictwo, bierne czekanie na to, że ktoś nas zbawi, zamiast autentycznej troski o zbawienie własne i innych¹.

Tajemnicze zjawiska towarzyszące zesłaniu Ducha Świętego mają swoją symboliczną wymowę. Ogień, wicher, cud mówienia językami – zaabsorbowały uwagę obserwatorów. Jednak istotne znaczenie miało to, co działo się na

sposób niewidzialny: wewnętrzna przemiana. Uderzenie gwałtownego wicheru obrazuje działanie Ducha Świętego w cisy ludzkiego serca. Wiatr to siła, która potrafi wszędzie dotrzeć. Podobnie nieograniczone jest działanie Ducha Świętego, za pośrednictwem którego człowiek, jeśli będzie tej sile posłuszny, otrzymuje udział w zbawczej tajemnicy Chrystusa i dostępuje zbawienia.

Duch Święty, który objawił się w postaci języków ognia, dokonał głębokiej przemiany przede wszystkim samych uczniów Chrystusa. Było to zgodne z obietnicą daną im przez: „On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14,26). Serca uczniów zostały rozgrzane i umocnione do walki z grzechem i wsparte do okazywania miłości. W symbolice biblijnej ogień oczyszcza duszę człowieka z jego grzechów i umacnia do świadczenia prawdy. Boża moc uczyniła z Apostołów i uczniów Jezusa wewnętrznie przemienionych głosicieli radości zmartwychwstania².

Znaki wiatru i ognia oznaczały obecność Boga i Jego działania. Jeśli i dzisiaj to oczyszczające z brudu grzechu działanie ma rzeczywiście dotrzeć do serc młodzieży nieodzowne jest to, aby to działanie spotkało się z taką samą postawą, jak w Dniu Pięćdziesiątnicy reprezentowali uczniowie zgromadzeni w Wieczerniku: szczere nawrócenie serca w duchu posłuszeństwa Duchowi Świętemu.

2. ŚWIĘTOŚĆ

Aby stać się świętym, trzeba naśladować świętego Pawła, który chcąc zdobyć miłość Jezusa Chrystusa, pogardzał jak śmieciami

¹ B. Kant, Różaniec, Warszawa 1990, s. 33.

² Por. E. Staniek, Sześć prawd wiary, Kraków 1997, s. 47 i 131.

dobrami tego świata (por. Flp 4, 8). Jedną z najgorszych szkód, którą wyrządził nam grzech Adama, było zamroczenie namiętnościami naszego umysłu (...), a ta ciemność wzrasta wraz z liczbą naszych grzechów. Duch Święty, który nazywa Siebie błogosławionym światłem, jest Tym, który nie tylko zapala serca do miłości, ale także rozprasza ciemności i sprawia, że poznajemy marność dóbr ziemskich, wartość dobra wiecznego, ważność zbawienia, wagę łaski, dobroć Boga, nieskończoną miłość, którą nam przynosi i na jaką On zasługuje³.

Duch Święty jest sprawcą świętości. Jego uświęcające działanie obejmuje z jednej strony oczyszczanie członków Kościoła z grzechów, o czym rozważyliśmy wyżej, z drugiej zaś pomnożenie wiary, nadziei i miłości. Duch Święty czyni chrześcijan zdolnymi do wypełniania nowego prawa miłości. Istotą świętości stanowi bowiem miłość. Duch Święty jest siłą, która pobudza człowieka do działania, ułatwia znoszenie życiowych przeciwności, nadaje sens codziennym zmaganiom⁴. Duch Święty zobowiązuje do walki ze złem. Włącza w tajemnicę paschalną, aby człowiek upodobniony do cierpiącego Chrystusa podążył ku zmartwychwstaniu. Duch Święty nieustannie umacnia cały Kościół na tej drodze wzrastania w doskonałości. Ponieważ w swoim łonie Kościół obejmuje również grzeszników, dlatego członkowie Kościoła potrzebują ciągłego oczyszczenia przez pokutę i nawrócenie, które stanowią drogę uświęcenia⁵.

„Młodzież bierzmowana” będą naprawdę trzymała się drogi prowadzącej do świętości, jeśli będzie posłuszna Temu, który jest źródłem świętości – Duchowi Świętemu. W dniu Pięćdziesiątnicy świętość stała się wyraźnym powołaniem każdego, kto otrzymuje Ducha Świętego. Wszyscy uczniowie Chrystusa zostali wezwani do świętości, której kamieniem węgielnym jest On - Jezus Chrystus, fundamentem Apostołowie i prorocy. Duch Święty dokonuje uświęcenia i kształtuje komunie wierzących (por 1 Kor 6, 11-17). Aby osiągnąć świętość, człowiek już od dziecka powinien uczyć się posłuszeństwa; pozwolić się prowadzić Duchowi Świętemu, który działa w sercu człowieka i objawia wolę Pańską⁶.

Chrześcijańskie wychowanie zmierza do ukształtowania w sercach młodzieży całkowitej otwartości na Boga Ojca przez Jezusa w Duchu Świętym. Świętość jest darem Bożym, stąd konieczna jest dobrowolna decyzja człowieka, aby włączył się w realizację tego daru w swoim życiu. Jest to możliwe właśnie dzięki postawie szczerego posłuszeństwa Duchowi Świętego, który działa w najgłębszych pokładach ludzkiego serca.

3. PRAWDA

Trzeba odkryć prawdę. Trzeba ją zrozumieć. Trzeba zrozumieć prawdę, żeby ją głosić. Trzeba usłyszeć prawdę, żeby ją przyjąć. Trzeba w nią uwierzyć. Trzeba według niej żyć. Żeby tak się stało musi zstąpić na ciebie Duch. A ty musisz Go przyjąć⁷.

³ Św. Alfons Maria de Liguori, Medytacje różańcowe – teksty do kontemplacji tajemnic różańcowych, Kraków 1997, s. 77.

⁴ Por. KKK 826.

⁵ Por. KKK 827.

⁶ Por. A. Jankowski, Duch Święty w Nowym Testamencie, Kraków 1998, s. 118-119.

⁷ J. Orochowski, Potęga Różańca, Marki – Struga k. Warszawy, s. 151.

Powołaniem bierzmowanego jest dawanie świadectwa prawdzie. Aby tak się rzeczywiście stało, konieczna jest wiara jako ufne powierzenie się Bogu. To zaś zawierzenie, czyli inaczej mówiąc posłuszeństwo, staje się tym samym otwarciem się człowieka na Boga jako odwieczną Prawdę⁸.

Już w mowie pożegnalnej Jezus obiecał Apostołom Ducha Świętego, którego nazywał Duchem Prawdy: „Ja zaś będę prosił Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami był na zawsze – Ducha Prawdy, którego świat przyjąć nie może, ponieważ Go nie widzi ani nie zna. Ale wy Go znacie, ponieważ u was przebywa i w was będzie” (J 14,16-17). Duch Prawdy był konieczną pomocą dla pierwszych uczniów Jezusa, aby zrozumieli Jego naukę i byli gotowi świadczyć słowami i czynami o swoim Mistrzu. Duch Święty był dla Apostołów utwierdzeniem w prawdzie, którą wcześniej poznali oraz wsparciem w naśladowaniu Jezusa w swoim życiu.

Dzisiaj również wierzący w Chrystusa potrzebują wsparcia od Ducha Prawdy. Zwłaszcza ci, którzy przyjmując sakrament bierzmowania czują się zobowiązani do przekazywaniu nauki Jezusa w dziele ewangelizacji⁹. Cały zresztą Kościół jest odpowiedzialny za przekazywanie prawdy Bożej, która w najdoskonalszy sposób objawiła się w osobie Jezusa Chrystusa. W trosce o wierność

dla tej prawdy Chrystus Pan przyobiegał i udzielił Kościołowi specjalnej pomocy w Boskiej Osobie Ducha Świętego¹⁰.

Chrześcijanin, będąc członkiem Ludu Bożego wyposażony został w tzw. zmysł wiary (sensus fidei). Uczestniczy w posłannictwie Chrystusa – Proroka, a tym samym urzeczywistnia zbawcze działanie Bożej prawdy w Kościele. Posłuszeństwo Duchowi Świętemu na wzór Maryi i Apostołów domaga się zatem umiłowania prawdy i dążenia do jej coraz głębszego zrozumienia. W drodze do prawdy posłuszeństwo Duchowi Świętemu jest niezastąpione, gdyż to On prowadzi do „całej prawdy” (J 16, 13). Duch Święty oczekuje także od „młodzieży bierzmowanej” gotowości na przyjęcie całej prawdy. Oczekuje posłusznego poddania się Jego działaniu, czyli osobowej współpracy z Jego działaniem przy wprowadzaniu Bożej prawdy w codzienne życie. Katecheci mogą i powinni młodzieży w tym pomóc.

4. MIŁOŚĆ

O Jezu! Ty wszystko wiesz, Ty wszystko możesz i Ty nas miłujesz! Udzielasz więc nam swego Ducha, Ducha miłości, który bierze od Ojca i od Ciebie – a daje nam wszystko, sprawiając, że i inni, w zetknięciu się z Tobą żyjącym w nas, zapalają się miłością ku Tobie¹¹.

Tajemnica Bożej miłości wyraża się w posłaniu Ducha Świętego¹². Duch

⁸ Por. J.A. Kłoczowski OP, *Prawda was wyzwoli*, [w:] Noworolnik Cz., Zajac M. (red.), *W Duchu i Prawdzie – Katechizm Kościoła katolickiego w refleksji i w życiu*, Tarnów 1997, s. 248.

⁹ Por. Jan Paweł II, *Tertio millennio adveniente*, 44.

¹⁰ Por. T. Jelonek, *Napełnieni Duchem Świętym – materiały na temat Ducha Świętego*, Kraków 1999, s. 42.

¹¹ Św. Teresa od Dzieciątka Jezusa, *Rozważania*, [w:] S.J.M. Ostreyko, *Rozważania różańcowe*, Kraków 1981, s. 407.

¹² Por. KKK 221.

Święty jest miłością Ojca do Syna i Syna do Ojca. W dziejach zbawienia człowieka został zesłany przez Ojca i Syna. Od Nich pochodzi. Bywa nazywany Duchem Ojca oraz Duchem Syna. Pochodzenie Ducha Świętego od Ojca i Syna jest „tchnieniem” Miłości. Dlatego miłość jest nieodzownym warunkiem, aby człowiek mógł żyć i działać w doskonałym posłuszeństwie Duchowi Świętemu.

Jezus, umierając na krzyżu, złożył ofiarę miłości i posłuszeństwa względem Ojca. Był to również wyraz miłości do człowieka zarówno ze strony Boga Ojca, który za winy i grzechy całego świata oddał Jednorodzonego Syna, jak i ze strony Chrystusa, który z pokorą wypełnił wolę Ojca. Dlatego bierzmowany otrzymuje dar coraz głębszego uczestnictwa w działaniu Ducha Świętego, który odnawia człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boga i upodabnia go do Jezusa Chrystusa¹³.

Oddziaływanie Ducha Świętego czyni z bierzmowanych posłuszne dzieci słuchające głosu Ojca. Duch Święty chce ich prowadzić drogą Bożych przykazań, zgodnie ze słowami św. Pawła: „Wy jednak nie żyjecie według ciała, lecz według Ducha, jeśli tylko Duch Boży w was mieszka. Jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha” (Rz 8,9-11)¹⁴. Św. Paweł poucza także, że „wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi” (Rz 8,14). Wolność dziecka Bożego – to zatem nie tylko wielki dar, dzięki któremu bier-

mowany może wołać „Abba Ojczy”, ale także zobowiązanie do pełnego miłości posłuszeństwa Duchowi Świętemu, który jest Duchem Bożej Miłości.

5. MĄDROŚĆ

Prosimy cię Duchu Święty (...) o mądrość Bożą, aby wszyscy poznali, zasmakowali i praktykowali prawdę, i innych do niej prowadzili. Niech łaska zesłania Ducha Świętego, wstąpi do duszy mojej i uczyni ją naprawdę mądrą mądrością Bożą¹⁵.

Do poznania prawdy człowiek potrzebuje mądrości Bożej, którą zdobywa się przez posłuszeństwo działaniu Ducha Świętego: „Mądrość oznacza bowiem podstawową zdolność człowieka do moralnie właściwego poznania, dzięki któremu może on poznać wszystko i każdy przedmiot osobno w całym kontekście przez Boga stworzonej rzeczywistości, jako pochodzące od Niego i zmierzające ku Niemu i zaakceptować tym samym w moralnej decyzji konieczną transcendencję ducha otwartą na Boga i nadać jej coraz większe znaczenie w poznaniu cząstkowym”¹⁶.

Mądrość jest darem Ducha Świętego, który będąc światłem rozumu, pozwala bierzmowanemu poznawać prawdy objawione. Duch Święty kształtuje w nim zdrowy i prawidłowy osąd na temat wiary i wypływających z niej zasad postępowania. Dzięki posłuszeństwu Duchowi Świętemu bierzmowany poznaje coraz pełniej wolę oraz plan Boga wobec życia każdego człowieka. Dlatego mądre postępowanie opiera się na słuchaniu Ducha Świętego i byciu Mu posłusznym. Zakła-

¹³ Por. KKK 536.

¹⁴ Por. Sz. Niezgoda, Ewangeliczne źródło różańca świętego, Sandomierz 1998, s. 355-356.

¹⁵ Św. L.M. Grignon de Montfort, Przedziwny sekret Różańca świętego, Rzym 1980, s. 98.

¹⁶ Mądrość, [w:] K. Rahner, H. Vorgrimler, Mały słownik teologiczny, Warszawa 1996, s. 275.

da doświadczenie i dojrzałość duchową. Domaga się zaangażowania i pracy nad sobą oraz świadomej współpracy z Bożą łaską. Mądre postępowanie nierozłączne wiąże się także z modlitwą¹⁷.

Posłuszeństwo Duchowi Świętemu daje bierzmowanemu pogłębioną znajomość siebie, zrozumienie swojej ludzkiej słabości i nieporadności. Uzmysławia mu marność świata i przemijającego szczęścia ziemskiego. Daje światło do właściwej oceny rzeczywistości ziemskiej. Pogłębia wiedzę o nieśmiertelnej wartości duszy ludzkiej. Oświeca sumienie i ożywia świadomość moralnej odpowiedzialności za życie chrześcijańskie przed Bogiem. Prowadzi do zrozumienia prawdy, że miłość Boga nie może być realizowana bez miłości bliźniego. Jednym słowem: można być „mądrym mądrością Bożą” jedynie na drodze posłuszeństwa Duchowi Świętemu.

6. WIERNOŚĆ

Zielone Święta trwają. Przeminięły zewnętrzne znaki zstąpienia Ducha Świętego, ale Jego działanie wewnętrzne wciąż trwa. Duch Święty wciąż oczyszcza człowieka z grzechu, uzdalnia do zrozumienia słowa Bożego, uświęca wewnętrznie, rzeźbi obraz Jezusa w sercu, modli się wraz z człowiekiem i przygotowuje go do życia wiecznego. Na to działanie człowiek musi się wciąż otwierać. ‘Zstąp Gołębico, Twórczy Duchu’ na mnie, na moich bliskich, na Kościół i na cały świat¹⁸.

Duch Święty chce być mieszkańcem duszy człowieka. Mocą odkupienia dokonanego przez Chrystusa, zwycięża potęgę grzechu i śmierci panującą nad człowiekiem. Uobecniając misterium Chrystusa, jednoczy ludzi z Bogiem i doprowadza do komunii z Nim¹⁹. Wszystko to jednak jest możliwe, o ile człowiek otworzy się na Jego działanie, w postawie wewnętrznej wierności.

Apostołowie otrzymali od Jezusa władzę odpuszczania grzechów, która bezpośrednio wiąże się z działaniem Ducha Świętego: „Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane” (J 20,22). Duch Święty ukazuje człowiekowi zło i jednocześnie ukierunkowuje na dobro. Jest to Duch Prawdy, który dokonuje wewnętrznej przemiany serca ludzkiego, jego nawrócenia²⁰. Duch Święty ma przekonać świat o grzechu. Jeśli człowiek sprzeciwia się zbawczej woli Boga, sprzeciwia się Duchowi Świętemu i jakby zamienia posłuszeństwo wobec Niego, na posłuszeństwo wobec grzechu, którego staje się niewolnikiem²¹.

Duch Święty, działając w głębi serca bierzmowanego, daje mu przejmującą świadomość, kim jest naprawdę²². Jeśli bierzmowany rozpozna swój błąd i grzech, Duch Święty pozwala mu odczuwać ból sumienia, który będąc aktem żalu, prowadzi do nawrócenia serca. Ta wewnętrzna przemiana jest procesem,

¹⁷ Por. K. Romaniuk, O siedmiu darach Ducha Świętego, Warszawa 1990, s. 61.

¹⁸ T. Siudy, A. Szarżała, Z Matką Odkupiciela – wybór nabożeństw, modlitw i pieśni do Matki Bożej, Kraków 1998, s. 77.

¹⁹ Por. KKK 737.

²⁰ Por. Jan Paweł II, Dominum et Vivificantem, 42.

²¹ Por. tamże, 39.

²² Por. Y.M.J. Congar, Wierzę w Ducha Świętego, t. II, Warszawa 1995, s. 153.

w którym do głosu dochodzi zbawcza miłość całej Trójcy Świętej. Dlatego przez posłuszeństwo, przez uległe podanie się Duchowi Świętemu, bierzmowany otwiera się na dar odpuszczenia grzechów, aby moc prowadzić nowe życie w doskonałej wierności wobec Boga.

7. MĘSTWO

*Duch Święty, którego otrzymaliśmy w sakramencie chrztu i bierzmowania, udziela nam w cierpieniu daru męstwa, dla dobra duchowego całego Kościoła. Wierzę i ufam w pomoc Ducha Świętego*²³.

W pokonywaniu codziennych trudności ludzka słabość potrzebuje wsparcia. Duch Święty ubogaca duszę darem męstwa. Za sprawą Ducha Świętego człowiek jest gotów przyjąć nawet najcięższe ofiary i wyrzeczenia dla chwały Bożej i zbawienia siebie i innych²⁴. Już Apostołowie narażeni na prześladowania, mężnie bronili prawdy i opowiadali się po stronie dobra. Wsparci darem męstwa gotowi byli cierpieć, a nawet ponieść śmierć męczeńską. Ufali słowom Chrystusa, który mówił: „Kiedy was ciągnąć będą do synagog, urzędów i władz, nie martwcie się, w jaki sposób albo czym macie się bronić lub co mówić, bo Duch Święty nauczy was w tej właśnie godzinie, co należy powiedzieć” (Łk 12,11).

Posłuszeństwo Duchowi Świętemu potrzebne jest w szczególny sposób wtedy, gdy przychodzą trudności i cierpienia. Wsparci mocą Ducha Świętego wierzący potrafią stanąć w obronie swoich przekonań. Dla obrony praw-

dy o Chrystusie niejednokrotnie wielu uczniów Chrystusa płaci cenę własnego życia. Dar męstwa potrzebny jest każdemu chrześcijaninowi, kiedy musi opowiadać się po stronie dobra oraz podejmować walkę ze swoimi słabościami, pokusami i grzechami.

Szczególnym momentem wsparcia woli człowieka przez dar męstwa jest sakrament bierzmowania, który jest nazywany „sakramentem duchowego umocnienia”. Stając się dojrzałym chrześcijaninem, wierzący ma obowiązek świadczyć mężnie o swojej wierze. Słowem i czynem krzewić wiarę i bronić jej jako odważny świadek Chrystusa²⁵. Sakrament bierzmowania zobowiązuje i daje moce potrzebne do tego, by własnym życiem świadczyć o Jezusie Chrystusie. Dar męstwa kryje w sobie wielkie bogactwo Bożego obdarowania. Dopóki bowiem Duch Święty nie udoskonalili duszy poprzez dar męstwa, dopóty człowiek będzie posłuszny nie Duchowi Świętemu, ale niezliczonym lękom i obawom, które codziennie niesie ze sobą doczesne życie²⁶.

8. RADOŚĆ

Obojętnie kim jesteśmy, co robimy i gdzie przebywamy, nigdy nie jesteśmy wolni od osaczających nas obaw i lęku o naszą bliższą i dalszą przyszłość. W takich sytuacjach gorąco prosimy Boskiego Pocieszyciela, by nam udzielił ducha radości i pogody. Pamiętajmy, że w duszy, która jest świątynią Ducha Świętego, nie ma miejsca na smutek i przygnębienie. Dziecko Boże odznacza

²³ S. M. Kołdon, *Jestem Królową Różańca świętego*, Sandomierz 1997 s. 203.

²⁴ Por. K. Romaniuk, *O siedmiu darach Ducha Świętego...*, dz. cyt., s. 73.

²⁵ Por. KKK 1285, 1303, 2044.

²⁶ Por. A. Riaud, *O działaniu Ducha Świętego w naszych duszach*, Kalwaria Zebrzydowska 1998, s. 70-71.

się zawsze pogodnym usposobieniem płynącym z czystego sumienia i świadomości przyjaźni z Bogiem²⁷.

Człowiek odczuwa radość np. z posiadanej pozycji społecznej, z nagromadzenia dóbr materialnych, zafascynowania osiągnięciami techniki. Są to jednak przemijające radości, które często przysłaniają to, co istotne w życiu człowieka – troskę o własne zbawienie. Posłuszeństwo wobec Ducha Świętego uświadamia człowiekowi prawdziwą wartość rzeczy i spraw materialnych, a tym samym wnosi w jego życie owoce dziecięcej bliskości z Bogiem: „Miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łągodność, opanowanie” (Ga 5,22)²⁸.

Bliskość Boga wobec człowieka żyjącego na ziemi to zaledwie przedsmak tego, co będzie w wieczności. Ale już teraz Duch Święty jest źródłem nieustannego pogłębiania się więzi człowieka z Bogiem. Dlatego posłuszeństwo Duchowi Świętemu prowadzi człowieka do spełnienia się nadziei wiecznej bliskości z Bogiem w niebie.

W młodzieńczym okresie życia motywem radości powinno być dla bierzmowanego kroczenie drogą Bożych przykazań, dawanie żywego świadectwa o Chrystusie zmartwychwstałym i ukrzyżowanym, a także świadczenie o nieskończonej miłości Boga do ludzi, pomimo przeciwności, prześladowań i trudności, które zdają się tej miłości zaprzeczać. Co więcej, to właśnie cierpienie połączone z postawą wierności wobec Chrystusowych wskazań, wysługuje szczególnie obfity owoc Ducha Świętego

w postaci duchowej, nadprzyrodzonej radości. W ten sposób posłuszeństwo Duchowi Świętemu sprawia, że radość nawet pośród życiowych doświadczeń, staje się już w młodym wieku bierzmowanego znakiem bliskości z Bogiem, co jest zapowiedzią pogłębiania się tej bliskości w dorosłym życiu, a kiedyś ostatecznie – w wieczności.

9. MIŁOSIĘDZIE

Z Duchem Świętym, Duchem miłości, chcę każdą sprawę załatwiać i prowadzić, prosząc, by Bóg Ojciec wraz z Synem swoim raczył przywieść ją do pomyślnego skutku²⁹.

Jezus pragnie, aby Jego uczniowie wzajemnie się miłowali³⁰. Boża miłość jest rozlewana w sercach ludzi przez Ducha Świętego. Jest ona nowym Prawem, którym Duch Święty napełnia serca już na chrzcie świętym, a potwierdza w sakramencie bierzmowania. Tenże sakrament przynosi bowiem szczególny owoc w postaci wrażliwości na Boże natchnienia.

Boże natchnienia zmierzają do rozbudzenia w bierzmowanym pragnienia czynnej miłości. Na przykazaniu miłości opiera się cała ekonomia zbawienia, a miłość jest znakiem obecności Ducha Świętego. Już pierwsi chrześcijanie pod wpływem działania Ducha Świętego tworzyli wspólnotę braterską. Z miłości stawali w obronie wiary, znosili prześladowania, oddawali własne życie za Chrystusa. Miłością kierowali się w swoim codziennym życiu: pomoc biednym, chorym, przebaczenie zniewag, darowanie win, itp. Wszystko to pochodziło z posłuszeństwa natchnieniom Ducha Świętego.

²⁷ J. Górzyński, *Różaniec Najświętszej Maryi Panny*, Warszawa 1974, s. 131.

²⁸ Por. M. Rusecki, *Być chrześcijaninem dziś – teologia dla szkół średnich*, Lublin 1994, s. 447.

²⁹ Św. Marcin z Tours, *Rozważania*, [w:] S.J.M. Ostreyko, *Rozważania różańcowe...*, dz. cyt., s. 138.

³⁰ Por. A. Riaud, *O działaniu Ducha...*, dz. cyt., s. 83.

Miłość miłosierna tworzy doskonale chrześcijaństwo. Jest źródłem nowego życia w ludzkich sercach. Uzdalnia więc bierzmowanych do czynnej miłości, do miłosierdzia. Przestrzeganie podstawowego przykazania miłości w praktyce jest niejednokrotnie bardzo trudne. Ale posłuszeństwo Duchowi Świętemu prowadzi bierzmowanych do przestrzegania wszystkich przykazań Bożych, z których miłość bliźniego jest podstawowym sprawdzianem autentyczności chrześcijańskiego życia i dowodem na wierność człowieka Bożym natchnieniom³¹.

10. MODLITWA

*Apostołowie po wniebowstąpieniu Pana Jezusa, wraz z Matką Najświętszą zgromadzili się w Wieczerniku i przez dziewięć dni trwali na modlitwie. Módlmy się, jak umiemy i jak możemy, ale módlmy się, a wtedy Duch Święty udzieli nam obficie swych darów. (...) Módlmy się o Ducha modlitwy i o dary Ducha Świętego dla Ojca Świętego, dla całego Kościoła, dla nas samych*³².

Modlitwa odgrywa zasadniczą rolę w życiu chrześcijanina. Jest formą życia duchowego. Towarzyszy ważnym momentom ludzkiej egzystencji. Jest nieodłącznym elementem życia chrześcijańskiego. Do modlitwy, zwłaszcza modlitwy wspólnotowej, zachęcał swoich uczniów sam Chrystus Pan. Nieprzypadkowo, oczekując zesłania Ducha Świętego, Apostołowie wraz z Maryją zgromadzeni byli w Wieczerniku na modlitwie³³.

Pogłębiając swoją więź z Duchem Świętym, bierzmowani jakby na nowo przyjmują prawo i zobowiązanie do zwracania się do Boga w modlitwie słowami, którymi sam Chrystus Pan zwracał się do Boga Ojca: „Abba Ojczy!” (Mk 14,36). Św. Paweł podkreśla, że w modlitwie na wzór Chrystusa obecny jest Duch Święty: „Gdy nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami” (Rz 8,26)³⁴. Dlatego dzięki posłuszeństwu Duchowi Świętemu, bierzmowany może być przekonany, że to sam Duch Święty wstawia się za nim, gdy przedstawia Bogu swoje prośby. Duch Święty sprawia, że ich wysłuchanie będzie zgodne z wolą Bożą. Modlitwa, pełna wewnętrznego posłuszeństwa Duchowi Świętemu, staje się miejscem nawiązywania osobistej więzi bierzmowanego z Bogiem, a tym samym buduje Kościół jako rzeczywistość wspólnoty modlącej się w Duchu Świętym.

Uległe Duchowi Świętemu serce modlącego się młodego człowieka staje się Jego mieszkaniem, gdzie On sam jest jakby osobową modlitwą. W czasie modlitwy ukształtowanej przez posłuszeństwo Duchowi Świętemu, dokonuje się tajemnicze nawiedzenie bierzmowanego przez Boga Trójjedynego³⁵. To właśnie Duch Święty wzbudza i tworzy rzeczywistość tego tajemniczego nawiedzenia w sercu Jemu posłusznym³⁶.

³¹ Por. tamże, s. 369-370.

³² J. Jurczyk, Rozważania o różańcu z przykładami, Kraków 1995, s. 168-170.

³³ Por. Z. Zimowski, Modlitwa drogą nawrócenia i służby, Tarnów 1998, s. 31-32.

³⁴ Por. R. Cantalamessa, Nasze życie poddane Chrystusowi, Kraków 1995, s. 180.

³⁵ Por. Y.M.J. Congar, Wierzę w Ducha Świętego..., dz. cyt., s. 146.

³⁶ Por. R. Cantalamessa, Nasze życie..., dz. cyt., s. 180-181.

11. WDZIĘCZNOŚĆ

Chrystus posyła Ducha mądrości i rozumu, rady i umiejętności, Ducha męstwa, pobożności i bojaźni Bożej. Duch Święty jest dla wszystkich, dla każdego. Wszyscy ze zgromadzonych, którzy Go przyjmą, otrzymają ognie Boże. Są one po to posłane, aby i w naszych sercach się rozpałyły. Chrystus tylko tego pragnie, aby ten Ogień w nas zapłonął, a wtedy reszty dokona Bóg³⁷.

Apostołowie, których Duch Święty napełnił swoimi darami, odznaczali się wielką odwagą w wyznawaniu wiary. Podejmowali wszelkie starania, aby prawda o Chryście docierała do najdalszych zakątków świata. Nie ugięli się pod ciężarem prześladowań, gotowi poświęcić nawet własne życie dla Imienia Chrystusa³⁸. To dary Ducha Świętego przysposabiają władze duszy, uzdalniają je do otrzymywania poruszeń Ducha, które wspierają człowieka na drodze posłuszeństwa³⁹.

Dzięki posłuszeństwu Duchowi Świętemu bierzmowany jest w stanie wydawać trafne sądy o otaczającym świecie, o samym Bogu oraz o tajemnicach Bożych. Dar mądrości wzbogaca duszę i umożliwia zrozumienie prawd związanych z rzeczami wiecznymi. Z kolei dar rozumu umożliwia albo przynajmniej ułatwia umysłowi ludzkiemu zrozumieć głębię tajemnic zawartych w słowie Bożym. Za pośrednictwem daru rady bierzmowany otrzymuje od Ducha Świętego umiejętność kierowania własnym życiem, czyli dokonywania właściwych

wyborów i kierowania się nimi w praktyce. Dar umiejętności umożliwia wydawanie słusznych sądów w sprawach wiary. Za sprawą daru męstwa człowiek jest gotów wytrwale znosić różne przeciwności losu. Z kolei bezpośrednim skutkiem daru pobożności jest oddanie czci Bogu, kierowanie swoich uczuć, myśli i słów w stronę Ojca, uświadomienie sobie, że Bóg jest godzien czci najwyższej. Dar bojaźni Bożej skłania człowieka do głębokiego szacunku wobec Boga i do zajmowania postawy dziecięcej w stosunku do najlepszego Ojca⁴⁰.

Dary Ducha Świętego umożliwiają bierzmowanemu doświadczanie dobroci samego Boga, uwrażliwiają na wszystkie prawdy wiary. Czynią go uważnym i zdolnym do wyboru odpowiednich środków dla pobożnego służenia Bogu. Duch Święty obdarza bierzmowanego licznymi darami, za które on może i powinien być szczerze wdzięczny. W tym znaczeniu wdzięczność za otrzymywane dary jest jednym z najważniejszych świadectw rzeczywistego posłuszeństwa bierzmowanego Duchowi Świętemu⁴¹.

II. BUDUJĄC WSPÓLNOTĘ KOŚCIOŁA

1. WSPÓLNOTA

Dobrze wiedziałem, że odczujesz boleśnie moją niewidzialność i będziesz się skarżył. Dlatego zostawiłem Kościół, widzialne Ciało rządzone Duchem Świętym. Wszystko, co Kościół ma i daje, jest przejawem mojej obecności⁴².

³⁷ S. Wyszyński, Rozważania, [w:] T. Siudy, A. Szarżała, Z Matką Odkupiciela... dz. cyt., s. 65.

³⁸ Por. Jan Paweł II, Dominum et Vivificantem, 25.

³⁹ Por. A. Riaud, O działaniu Ducha..., dz. cyt., s. 141.

⁴⁰ Por. Komisja Duszpasterska Episkopatu Polski, Duch Święty i Jego obecność w Kościele, Katowice 1997 s. 260-280.

⁴¹ Por. J. Philippe, Strumienie wody żywej, Kraków 1997, s. 318-319.

Duch Święty stanowi duszę Kościoła. Jak dusza ludzka jest obecna w całym ciele człowieka i w każdej jego części, tak Duch Święty działa we wszystkich członkach Kościoła. Przyczynia się do wzrostu Ciała Mistycznego, co dokonuje się przez słowo Boże i sakramenty. Duch Święty stanowi jedność Kościoła i nieustannie ją tworzy, będąc zasadą jedności. Prowadzi tym samym do posłuszeństwa wszystkich wiernych wobec zbawczych planów Boga. Jest to posłuszeństwo na wzór posłuszeństwa Chrystusa wobec Ojca⁴³.

Kościół jest Oblubienicą, którą Chrystus umiłował, dla której poniósł śmierć na krzyżu, którą ciągle otacza swoją opieką (por. Ef 4,1; 1 Kor 6,19). Duch Święty w porządku zbawienia napełnił i uświęcił Głowę Kościoła – Chrystusa. Obecnie ożywia w Kościele pamięć o Chrystusie i daje o Nim świadectwo (por. J 16,14). Sprawia, że Chrystus, który odszedł w swym widzialnym człowieczeństwie, nadal jest obecny w Kościele i w nim działa.

Za sprawą Ducha Świętego w sercach młodzieży bierzmowanej dokonuje się nowe przychodzenie Chrystusa, zgodnie ze słowami, które On sam skierował do Apostołów: „A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20). Nowe przychodzenie Chrystusa i Jego stała obecność za sprawą Ducha Świętego to wielki dar dla młodych ludzi na całe ich dalsze życie⁴⁴. Duch Święty mobilizuje bierzmowanych do przyjęcia odpowiedzialności za całą wspólnotę Kościoła. W ten sposób

kształtuje w ich sercach posłuszeństwo jako dar dla wspólnoty. Tylko bowiem przeniknięte Duchem Świętym posłuszeństwo, „utrzymuje Kościół w ciągłej młodości, ustawicznie go odnawia i do doskonałego zjednoczenia z Oblubieńcem prowadzi. Albowiem Duch i Oblubienica mówią do Pana Jezusa ‘Przyjdź’”⁴⁵.

2. JEDNOŚĆ

*Duchu Święty, jedności Ojca i Syna Bożego, spraw, abyśmy ze wszystkich sił strzegli tego wszystkiego, co nas łączy między sobą i odrzucali zawsze i wszędzie to, co nas oddziela od Ciebie i rozdziela między nami*⁴⁶.

Wielorakie podziały, jakie istnieją między ludźmi, są często wynikiem kłótni, fałszu, obłudy, zaniku poczucia odpowiedzialności za drugiego człowieka, itp. Każdy grzech niesie podział i jest przyczyną zaburzenia jedności. Chodzi o jedność, która w najgłębszym swym wymiarze jest owocem właśnie posłuszeństwa Duchowi Świętemu. To Duch Święty buduje nadprzyrodzoną jedność wśród ludzi, będąc tej jedności początkiem i źródłem.

Rozważania różańcowe przypominają, że zesłanie Ducha Świętego w dniu Pięćdziesiątnicy zapoczątkowało istnienie Kościoła. Duch Święty jest dla wspólnoty Kościoła zasadą jedności. Z tych, którzy wierzą w Jezusa Chrystusa, czyni wrażliwe na Bożą prawdę „środowisko”, w którym kształtuje się Jedno Ciało, którego Chrystus jest głową, a Duch Święty duszą (por. 1 Kor 12,13). Wspólnota Kościoła ma wyrażać się poprzez trwanie

⁴² S.M. Kołdon, *Jestem Królową...*, dz. cyt., s. 120.

⁴³ Por. A. Riaud, *O działaniu Ducha...*, dz. cyt., s. 23.

⁴⁴ Por. Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*, 61.

⁴⁵ KK 4.

⁴⁶ E. Engelbrecht, W. Wajdecki, *Kiedy modlisz się z Maryją*, Warszawa 1997, s. 46.

w jedności zgodnie z pragnieniem Chrystusa: „Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty Ojcze we Mnie, a ja w Tobie, aby i oni stanowili jedno w Nas, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał” (J 17,21)⁴⁷.

Jedność Kościoła realizuje się w komunii osób (por. J 10, 1-3;16)⁴⁸. Duch Święty umacnia i buduje jedność najpierw między bierzmowanymi, a poprzez nich – ze wszystkimi wiernymi. Bierzmowania to jakby szkoła wzajemnego dzielenia się posiadanymi dobrami otrzymanymi od Boga. Działanie Ducha Świętego tworzy jedność, przez co coraz bardziej zespała wszystkich wiernych w jedno ciało – Mistyczne Ciało Chrystusa. Do współtworzenia jedności każdy bierzmowany może i powinien się osobiście przyczynić, korzystając z darów otrzymywanych w chwili bierzmowania, czyli czyniąc to w duchu posłuszeństwa Duchowi Świętemu. Im więcej będzie w życiu bierzmowanego tego posłuszeństwa, tym skuteczniej będzie on budował braterstwo, pokonując u siebie i u innych egoizm i tzw. zatwardziałość serca, a tym samym prowadząc do upragnionej przez Jezusa pełnej jedności Jego uczniów.

3. EWANGELIZACJA

Narodziny Kościoła utożsamiają się z definitywnym przeobrażeniem serc apostołskich. W Wieczerniku Duch Jezusa Chrystusa, Duch Ojca i Syna, trafia przede wszystkim do ducha ludzkiego, do ludzkich serc. Rodzi się Kościół Chrystusa: lud Boży Nowego Przymierza. Kościół nigdy nie przestaje się wpatrywać w Chrystusa, w Nim widzi Ojca. I nigdy nie przestaje wołać do Ducha Świętego: Veni Pater pauperum, veni

*Dator munerum, veni Lumen cardium*⁴⁹.

Z odkupieńczej śmierci Chrystusa zrodził się Kościół. Apostołowie mieli w nim szczególną rolę do spełnienia. Ich funkcja w najpełniejszy sposób ujawniła się w dniu Pięćdziesiątnicy, kiedy na uczniów i Maryję zgromadzonych w Wieczerniku zstąpił Duch Święty. Narodzenie Kościoła stało się widoczne, objawione na zewnątrz. Od tamtej pory posłuszeństwo Duchowi Świętemu stało się nieodłączne od posłuszeństwa Chrystusowemu Kościołowi.

W dniu zesłania Ducha Świętego zrodziła się nowa społeczność, która w Nowym Przymierzu miała kierować się zasadami zapisanymi w głębi ludzkiego serca. I rzeczywiście, Apostołowie wsparci mocą Ducha, z odwagą zaczęli głosić Ewangelię. Dzięki Niemu Kościół obejmował swym zasięgiem coraz większe terytoria i zdobywał nowych wyznawców prawdy o ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Chrystusie⁵⁰.

Zesłanie Ducha Świętego było widzialnym początkiem Kościoła, którego misja wciąż polega na prowadzeniu ludzkości przez wszystkie pokolenia do jedności Mistycznego Ciała Jezusa Chrystusa. Jest to tzw. wielka tajemnica Kościoła, która zrodziła się w dniu Zielonych Świąt i trwać będzie przez wszystkie wieki⁵¹. Jednym z warunków skutecznej ewangelizacji jest osobiste włączenie się w działo ewangelizacji każdego ucznia Chrystusa – a szczególnie osób bierzmowanych - jako znak posłuszeństwa Duchowi Świętemu.

⁴⁷ Por. KKK 821, 822.

⁴⁸ Por. Y.M.J Congar OP, *Wierzę w Ducha Świętego...*, dz. cyt., s. 26.

⁴⁹ K. Wojtyła, *Rozważania*, [w:] T. Siudy, A. Szarżała, *Z Matką Odkupiciela...*, dz. cyt., s. 57-58.

⁵⁰ Por. KK 4.

⁵¹ Por. Jan Paweł II, *Homilia w Gnieźnie 3 maja 1979 roku*, [w:] Jan Paweł II w Polsce 1979, 1983,

4. APOSTOLSTWO

*W mocy Ducha Świętego Apostołowie stają się nowymi ludźmi i zaczynają głosić kazania, nawracać i chrzcić. Kościół wkra-
cza w życie: w Jerozolimie, w całej Judei
i na całym świecie. Duch Święty ukształto-
wał i ożywia Kościół, podobnie jak dusza
kształtuje i ożywia ciało*⁵².

W dniu Pięćdziesiątnicy Apostołowie zostali napełnieni Duchem Świętym i zaczęli mówić obcymi językami. Zrozumieli, że są powołani do apostołstwa. Udzielone światło umożliwiło im pełne i dogłębne zrozumienie nauki Chrystusa. Ich apostołstwo wiązało się z dawaniem świadectwa o życiu Jezusa, Jego działalności, śmierci, zmartwychwstaniu i uniwersalnym znaczeniu tych wszystkich wydarzeń. Poddając się działaniu Ducha Świętego, Apostołowie stali się odważnymi i gorliwymi głosicielami Słowa Bożego i świadkami Chrystusa⁵³.

Z działalnością apostołską Apostołów wiąże się proklamacja powszechnego powołania do wiary i zbawienia. Zbawcze działanie Boga nie jest bowiem ograniczone tylko do jednego narodu – potomków Abrahama i ludu Starego Przymierza. Apostołowie zaczęli wypełniać zlecenie im przez Chrystusa posłannictwo głoszenia Ewangelii wszystkim narodom, począwszy od Jerozolimy, aż po krańce ziemi. Głosili, że drogą do zbawienia nie jest przynależność do jednego narodu, lecz posłuszeństwo mocy Ducha Świętego⁵⁴.

Duch Święty był dla Apostołów prze-

wodnikiem w ich apostołskiej działalności. Był inspiratorem apostołskich poczynąń (por. Dz 8,29). Był mocą w podejmowaniu decyzji, które miały wpływ na całą przyszłość Kościoła. Był natchnieniem w wyborze apostołskich wędrowców. To dzięki posłuszeństwu Duchowi Świętemu, także w ciągu wieków i obecnie, bierzmowani stają się apostołami Ewangelii. Duch Święty wciąż bowiem stanowi i do końca świata będzie stanowił podstawową siłę apostołskiej gorliwości dla wszystkich, którzy posłuszni Jego natchnieniom, pragną dzielić się z innymi wiarą w Chrystusa „aż po krańce świata”.

5. SŁUŻBA

*Duch Święty na mojej duszy wycisnął niezatarte znamię kapłaństwa, przynależności do Chrystusa i Kościoła. Zlecił mi prowadzenie zbawczej misji Jezusa w świecie. O Jezu, Boski Kapłanie, Tyś mi udzielił Ducha Świętego, który jest we mnie i ze mną. Niechże prowadzi przez moją posługę kapłańską Twoje zbawcze dzieło, abym był posłusznym narzędziem Jego miłości*⁵⁵.

Dzięki łasce uświęcającego działania Ducha Świętego, człowiek zostaje upodobniony do Chrystusa. Za sprawą Ducha Świętego staje się jego narzędziem dla dobra całego Kościoła. Zostaje włączony w tajemnicę Chrystusa, Kapłana, Nauczyciela i Pasterza, czyli staje się Jego sługą. Duch Święty jest Tym, który inspiruje, kieruje i ożywia każdą posługę w Kościele.

1987 – przemówienia i homilie, Warszawa 1991, s. 50-51.

⁵² Rozważania tajemnic różańcowych – modlimy się z bł. Arnoldem Janssenem, Warszawa 1991, s. 40.

⁵³ Por. Komisja Duszpasterska Episkopatu Polski, Duch Święty..., dz. cyt., s. 228-230.

⁵⁴ Por. M. Bednarz, Duch Święty Panem i Ożywicielem, Tarnów 1997, s. 24-25.

⁵⁵ Sz. Niezgoda, Różaniec święty modlitwą ewangeliczną (1), Niepokalanów 1994, s. 88.

Być posłusznym narzędziem Bożej miłości, to kierować się duchem służby w realizacji swojego życiowego powołania. Duch Święty jest źródłem świętości oraz wezwaniem do uświęcenia. Przykładem są ci, którzy przyjmują sakrament święceń. Zostają przez Ducha Świętego upodobnieni do Chrystusa, otrzymując służebną misję uświęcenia, kierowania i nauczania: „Sakrament święceń jest sakramentem, dzięki któremu posłanie powierzone przez Chrystusa Apostołom, nadal jest spełniane w Kościele aż do końca czasów. Jest to więc sakrament posługi apostołskiej. Obejmuje on trzy stopnie: episkopat, prezbiterat, diakonat”⁵⁶.

Ale także każde inne powołanie w wspólnocie Kościoła winno być realizowane w duchu służby, o czym dowiadyuje się młodzież w czasie katechez przygotowujących ich do sakramentu bierzmowania. Uświadamiają sobie, że służba ta dokonuje się przede wszystkim przez słowo i świadectwo własnego życia. Prawdę tę wyraża św. Paweł: „Nie głosimy bowiem siebie samych, lecz Chrystusa Jezusa jako Pana, a nas –jako sługi wasze przez Jezusa” (2 Kor 4,5). Źródłem tak rozumianej służby jest działanie Ducha Świętego. Posłuszeństwo temu działaniu jest więc źródłem skuteczności tej posługi w Chrystusowym Kościele, którą jako odpowiedź na dar sakramentu bierzmowania mogą i powinni podjąć ci, którzy go przyjmują.

6. PRZEPOWIADANIE

Podczas Ostatniej Wieczerzy Pan Jezus obiecał Apostołom, że ześle im swego Ducha, a potem w Wieczerniku, gdy Go już

*nie było wśród nich, a oni zgromadzili się wokół Maryi, otrzymali od Niego ten największy dar. W tej perspektywie także osiągnięcia Soboru mają stać się nowym porywem Zielonych Świąt. Porywem wiary, apostołstwa*⁵⁷.

Chrystus zapowiedział uczniom, że ześle Ducha Pocieszyciela, Ducha Prawdy, który ich doprowadzi do całej prawdy (por. J 16,5-14). W dniu Pięćdziesiątnicy Apostołowie zrozumieli naukę o Chrystusie, gdyż zostali napełnieni darami Ducha Świętego oraz utwierdzeni w wierze. Jednocześnie posiadli umiejętność właściwego interpretowania prawd wiary⁵⁸. Duch Święty był dla nich i wciąż pozostaje dla Kościoła źródłem żywej wiary. Wiary posłusznej głosowi samego Boga.

Duch Święty rozbudza także w bierzmowanym pragnienie dojrzałej wiary. Czyni wolę bierzmowanego gotową na przyjęcie jej tajemnic. Oświeca rozum w rozważaniach nad treścią Objawienia. Ponieważ wiara jest procesem dynamicznym, Duch Święty towarzyszy bierzmowanemu w kolejnych jej etapach. To dzięki posłuszeństwu temu działaniu Ducha Świętego, bierzmowany staje się coraz bardziej dysponowany do dzielenia się z innymi darem wiary. Zaczyna przepowiadać ją coraz skuteczniej, gdy głoszonym słowom towarzyszą dobre czyny.

Wiara posłuszna Duchowi Świętemu, to wiara, która głosi i przepowiada Dobrą Nowinę. Człowiek takiej wiary potrafi pomóc innym przechodzić od niedowiarstwa do wiary. Potrafi pomóc im wytworzyć w sobie gotowość do posłu-

⁵⁶ KKK 1536.

⁵⁷ L. Dąbski, *Trwajcie w miłości*, Warszawa 1989, s. 208.

⁵⁸ Por. KKK 50.

szeństwa Duchowi Świętemu, czyli do przyjęcia całej prawdy o Chrystusie.

7. SPRAWIEDLIWOŚĆ

*Potem Piotr w otoczeniu jedenastu Apostołów przemówił donośnym głosem (...). O dziwo, nie kamieniują go, ani nie wtrącają do więzienia, a spośród tych, którzy go słuchają, trzy tysiące nawraca się i przyjmuje chrzest. Ty i ja, gdy pomagamy Apostołom w udzielaniu chrztu, to wysławiamy tym samym Boga Ojca za Jego Syna Jezusa Chrystusa. Także i my czujemy się upojeni mocą Ducha Świętego*⁵⁹.

Chrzest jest pierwszym sakramentem i stanowi fundament całego życia chrześcijańskiego. W rozmowie z Nikodemem Chrystus mówi: „Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” (J 3,5). Chrzest jest powtórny narodzeniem człowieka do nowego życia⁶⁰. Od momentu chrztu człowiek staje się świątynią i mieszkaniem Ducha Świętego (por. Ga 5,25). Duch Święty dokonuje usprawiedliwienia człowieka. Dzięki tej wewnętrznej sprawiedliwości, człowiek może doświadczać obecności Boga w swoim życiu i poznać Go na sposób nadprzyrodzony. Duch Święty prowadzi człowieka usprawiedliwionego, przemawia do niego w głębi duszy, poucza, pozwala poznawać Boga i napełniać się Jego miłością⁶¹.

Chrzest jest wprowadzeniem człowieka do wspólnoty chrześcijańskiej. Przez chrzest człowiek wkracza na drogę życia

sakramentalnego. Dary, które otrzymuje od Ducha Świętego na chrzcie, zostają wsparte Jego działaniem podczas sakramentu bierzmowania, a dopełnione przy sakramencie Eucharystii⁶². Dlatego Jezus Chrystus, posyłając Apostołów na cały świat, polecił im udzielać chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Chrzest jest więc „zaczynem” posłuszeństwa bierzmowanych.

Od momentu chrztu człowiek nazywa się człowiekiem usprawiedliwionym, gdyż przynależy do Chrystusa i kroczy drogą ku doskonałej sprawiedliwości swego życia moralnego. Za sprawą Ducha Świętego usprawiedliwieni stają się członkami Chrystusowymi. Duch przewodniczy im w procesie wzrastania i kształtowania ich cnoty sprawiedliwości⁶³. Przebywając w człowieku od momentu chrztu, Duch Święty uświęca go także w sakramencie bierzmowania, czyli daje mu możliwość poznania głębokich tajemnic samego Boga, prowadzi do poznania prawd nadprzyrodzonych, zrozumienia sprawiedliwości, mądrości, dobroci i miłości Boga⁶⁴. W ten sposób bierzmowany nie zatrzymuje się tylko na budowaniu sprawiedliwości doczesnej, lecz dąży do rozwijania w świecie nadprzyrodzonej sprawiedliwości na fundamencie posłuszeństwa Bogu Ojcu przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym⁶⁵.

⁵⁹ J.M. Escriva de Balaguer, *Różaniec święty*, Katowice 1992, s. 132-133.

⁶⁰ Por. KKK 1213, 1218-1223.

⁶¹ Por. S. Clark, *Ochrzczeni w Duchu i dary duchowe*, Kraków 1994, s. 28.

⁶² Por. Komisja Duszpasterska Episkopatu Polski, *Duch Święty...*, dz. cyt., s. 342.

⁶³ Por. A. Riaud, *O działaniu Ducha...*, dz. cyt., s. 28.

⁶⁴ Por. A. Janczak, *Różaniec z Pismem Świętym*, Warszawa 1989, s. 291.

⁶⁵ Por. A. Riaud, *O działaniu Ducha...*, dz. cyt., s. 137.

8. ŚWIADECTWO

Wtedy Piotr wystąpił razem z jedenastoma Apostołami i przemówił do zebranych, wyjaśniając im, że Jezus, który nauczał, który umarł na krzyżu, zmartwychwstał, wstąpił do nieba i zesłał teraz Ducha Świętego, co wszyscy widzą i słyszą, jest Synem Bożym, Panem i Mesjaszem. A wszyscy zebrani w Wieczerniku są świadkami Jego zmartwychwstania⁶⁶.

Zmartwychwstanie jest istotną prawdą wiary chrześcijańskiej. Szczególnie działanie Ducha Świętego w życiu Jezusa miało miejsce podczas składania Ojcu ofiary miłości. Chrystus złożył Ojcu w ofierze swoje życie dla zbawienia ludzi. Głównym owocem Jego śmierci był dar Ducha, który został dany Apostołom właśnie w dniu zmartwychwstania (por. J 20,22-23). Obecnie Duch Święty w skuteczny sposób umożliwia człowiekowi wejście w śmierć i zmartwychwstanie Pana. Duch Święty jest bowiem kontynuatorem dzieła Chrystusa, nieustannie je rozwija i pogłębia. Owoce odkupienia dokonanego przez Chrystusa, urzeczywistniają się w życiu człowieka dzięki jego posłuszeństwu Duchowi Świętemu⁶⁷.

Istnieje ścisła więź między działaniem Ducha Świętego a posłannictwem Syna w dziele odkupienia. Odkupienie dokonane przez Chrystusa jest nieustannie uobecnianie przez Ducha Pocieszyciela w sercach i sumieniach ludzkich. Przyszłe zmartwychwstanie ciała będzie również związane z działaniem ożywiającej mocy Ducha Świętego. Będzie to swoisty

szczyt posłuszeństwa człowieka wobec mocy tego działania.

Działanie Ducha Świętego w sercu bierzmowanego pogłębia jego świadomość bycia świadkiem zmartwychwstania Chrystusa. W chwili zmartwychwstania Bóg tchnął bowiem swego Ducha w Jezusa tak, by ożywił On wiernych nowym życiem⁶⁸. Jeśli bierzmowany podejmie to zadania bycia świadkiem Chrystusa - Jego męki, śmierci i zmartwychwstania – będzie to znak, że jest posłuszny Duchowi Świętemu. Wydarzenia paschalne to przecież owoce obecności Ducha Świętego w życiu Chrystusa, a zarazem tajemnice zobowiązujące bierzmowanego do dawania świadectwa o zbawczym sensie tych wydarzeń.

9. ZBAWIENIE

Cóż można porównać z oceną największego daru Bożego, jakim jest Duch Święty, który oczyszcza, ożywia, oświeca, uświęca i pociesza dusze nasze, kierując nimi na drodze prowadzącej do zbawienia? Pomnożenie łaski Bożej w sakramentach świętych – to drogocenna perła udzielona Kościołowi oraz skarb ukryty, z którego każdy człowiek czerpać może, na ile go tylko stać⁶⁹.

Sakramenty ustanowione zostały przez Jezusa Chrystusa. Ich podstawę stanowią misteria życia Jezusa. Ich źródłem jest żywe i ożywiające Jego Ciało oraz działanie Ducha Świętego⁷⁰. Duch Święty jest sprawcą i szafarzem sakramentów. Stanowią one widzialny znak także Jego posłannictwa. Poddając się

⁶⁶ M. Gogocz, *Największa jest Miłość – rozważania rekolekcyjne*, Warszawa 1988, s. 123.

⁶⁷ Por. A. Janczak, *Różaniec z Pismem Świętym...*, dz. cyt., s. 290.

⁶⁸ Por. A. Jankowski, *Duch Święty w Nowym Testamencie...*, dz. cyt., s. 98.

⁶⁹ J. M. Ostreyko, *Rozważania różańcowe*, Kraków 1981, s. 102.

⁷⁰ Por. KKK 1113-1116.

przez posłuszeństwo działaniu Ducha Świętego, na drodze życia sakramentalnego wierzący zakorzenia całe swoje chrześcijańskie życie w Bogu. Kroczy drogą zbawienia⁷¹.

Posłuszeństwo działaniu Ducha Świętego urzeczywistnia się dzięki poszczególnym sakramentom. Chrzest jest obmyciem odradzającym w Duchu Świętym, który został wylany przez Jezusa Chrystusa. Bierzmowanie jest namaszczeniem Duchem Świętym. Daje udział w wydarzeniu zesłania Ducha Świętego⁷². Eucharystia jest przypieczętowaniem przymierza z Bogiem i sakramentem budowania Kościoła mocą jedności w Duchu Świętym⁷³. Sakrament pokuty i pojednania stanowi dar miłosierdzia Bożego dla grzesznego człowieka. Łaska pojednania jest udzielana mocą Ducha Świętego⁷⁴.

W sakramencie namaszczenia chorych Duch Święty staje się pomocą, obroną dla ciała i ducha. Usuwa ból, słabość i chorobę⁷⁵. Sakrament święceń umożliwia chrześcijaninowi w sposób sakramentalny uczestniczyć w jedynym kapłaństwie Jezusa Chrystusa. W akcie sakramentalnego kapłaństwa człowiek zostaje namaszczone Duchem Świętym, który jest źródłem świętości oraz wezwaniem do uświęcania innych⁷⁶. W sakramencie małżeństwa Duch Święty, który jest w Bogu komunią Ojca i Syna, sprawia nadprzyrodzony wymiar „ko-

munii osób” kobiety i mężczyzny.

Wszystkie więc sakramenty zostały ustanowione przez Chrystusa dla zbawienia człowieka. Obecność Ducha Świętego jest w nich obecnością zbawcą. Oby wszyscy bierzmowani żyli tą świadomością, że pogłębiając się w nich posłuszeństwo Duchowi Świętemu w ramach przyjmowania kolejnych sakramentów w swoim życiu, jest dla nich pewną drogą do zbawienia.

REFLEKSJA KOŃCOWA

Sługa Boży Jan Paweł II, w swoim nauczaniu potwierdzonym osobistym przykładem, nieustannie zachęcał wiernych do modlitwy różańcowej. W jednej ze swych środowych katechez stwierdził, że „w pobożności maryjnej szczególne miejsce zajmuje różaniec, który przez powtarzaną wielokrotnie modlitwę ‘Zdrowaś, Maryjo’, prowadzi do kontemplacji tajemnic wiary”⁷⁷.

Kontemplacja prawd wiary jest w modlitwie różańcowej jedynym w swoim rodzaju pouczeniem, katechezą, orędziem. Rozważania różańcowe pouczają tych, którzy modlą się na różańcu, że prawdy objawione należy nie tylko poznawać, ale także wyprowadzać z nich wnioski dla codziennego życia. Jedną z prawd wiary, kontemplowanych w czasie modlitwy różańcowej jest właśnie posłuszeństwo Duchowi Świętemu. Dlatego człowiek modlący się na różańcu jest wezwany,

⁷¹ Por. P. Madre, *Prowadzeni przez Ducha*, Kraków 1995, s. 68.

⁷² Por. M. Rusecki, *Być chrześcijaninem dziś...*, dz. cyt., s. 446.

⁷³ Por. P. Madre, *Prowadzeni...*, dz. cyt., s. 70.

⁷⁴ Por. M. Rusecki, *Być chrześcijaninem dziś...*, dz. cyt., s. 450.

⁷⁵ Por. tamże, s. 457.

⁷⁶ Por. tamże, s. 459.

⁷⁷ Jan Paweł II, *Modlitwa do Maryi*, [w:] Jan Paweł II, *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, Libreria Editrice Vaticana 1998, s. 234.

aby poznawał wielką tajemnicę Ducha Świętego kierował się w swoim postępowaniu posłuszeństwem wobec Jego zbawiennych natchnień.

W świetle przeprowadzonych analiz wybranych rozważań różańcowych można stwierdzić, iż wezwanie do posłuszeństwa Duchowi Świętemu ukazuje się jako bardzo aktualny aspekt wychowawczy w kontekście przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania i realizowania przez nich zobowiązań płynących z tego sakramentu, wśród których zaakcentowaliśmy następujące: nawrócenie, świętość, prawda, miłość, mądrość, wierność, męstwo, radość, miłosierdzie, modlitwa, wdzięczność, wspólnota, jedność, ewangelizacja, apostołstwo, służba, przepowiadanie, sprawiedliwość, świadectwo i zbawienie.

EDUCATIONAL ASPECT OF THE OBEDIENCE TO THE HOLY SPIRIT – THE CONTEXT OF THE SACRAMENT OF CONFIRMATION

On 16 October 2003 God's servant John Paul II announced the apostle's letter *Rosarium Mariae* for the beginning of the year of the Rosary. He added supplementary five mysteries to the existing fifteen ones. The announcement of the new rosary mysteries – the Mysteries of Light – did not only contribute to the growth of interest in the rosary from the theological and liturgical aspect but it was received with great hope, among others, in the general and religious education circles.

The basic trend in the analysis included in this article is the following thought: In the face of contemporary threats for the proper shaping of the Christian attitudes of the teenagers receiving the sacrament of confirmation, their catechists are not

in a hopeless situation. The way to the integral development of the human being is always the attitude of obedience to the Holy Spirit. The authors of the rosary dissertations, among others, remind of this way showing Mary and Apostles as the examples of the perfect obedience towards the Holy Spirit.

The Holy Spirit is the Spirit of Wisdom. This is Him who accomplishes the supernatural work of sanctifying the human being in his or her way to the eternal life. That is why the texts of the rosary dissertations which we will analyze constitute some kind of religious education, instruction and an address of hope. They confirm the truth about the necessity of being guided by the principle of obedience to the Holy Spirit in the Christian life following the example of Mary and Apostles. The Christian upbringing will also remain ineffective and fruitless without this obedience.

One of the truths which the authors of the rosary dissertations undertake is thus the way of obedience to the Holy Spirit. They most frequently do this in the context of the third mystery of the Glorious Part: the Descent of the Holy Spirit. Especially in the light of this mystery the special role of Mary as Mother and Teacher of the Christ's pupils is clearly presented. The analysis of the selected twenty fragments of the rosary dissertations referring to the Mystery of the Descent of the Holy Spirit made in this study will be an attempt to emphasize the importance of obedience to the Holy Spirit in the specific aspects of bringing the teenagers up in the context of the sacrament of confirmation.